

Ontwerp

		Aangevraagd	Geadviseerd/ *Gereserveerd
			<i>Bedragen in euro's</i>
Het Nieuwe Instituut	Rotterdam	1.937.300	*1.937.300
Next Nature Network	Eindhoven	1.118.500	587.697
SETUP	Utrecht	305.000	0
Waag Society	Amsterdam	1.592.203	1.192.203
Dutch Design Foundation	Eindhoven	1.241.100	*1.241.100
Architectuur Instituut Rotterdam	Rotterdam	343.049	0
Internationale Architectuur			
Biënnale Rotterdam	Rotterdam	850.000	753.386
Planetart	Enschede	650.000	419.074
Rotterdamse Dakendagen	Rotterdam	300.000	0
State of Fashion	Arnhem	745.000	565.040
STRP	Eindhoven	377.000	0
What Design Can Do	Amsterdam	500.000	0

De categorie

Voor de categorie Ontwerp zijn in afdeling 3.7 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid vier artikelen opgenomen die plaats bieden aan in totaal zeven instellingen in de Culturele basisinfrastructuur (BIS). Het betreft één ondersteunende instelling, twee Future labs design en technologie, één Festival design en drie Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over.

Op grond van artikel 3.42 van de regeling komt één ondersteunende instelling op het terrein van ontwerp voor subsidie in aanmerking. Deze instelling dient zich te richten op de ondersteuning van de disciplines architectuur, digitale cultuur en vormgeving. Doelstelling is de culturele, maatschappelijke en economische meerwaarde van de ontwerpdisciplines te versterken, zowel nationaal als internationaal.

Op grond van artikel 3.43 van de regeling, Future lab design en technologie, komen twee instellingen (voorheen één instelling) in aanmerking voor subsidie wanneer zij als kernactiviteit hebben het ontwikkelen van presentaties op het gebied van design en technologie van nationaal of internationaal belang. Deze taak wordt uitgevoerd in combinatie met het aanbieden van een programmering rond actuele maatschappelijk vraagstukken, onder andere aan de hand van onderzoek, experiment, debat en reflectie en het samenbrengen van relevante partijen binnen de ontwerpsector. Ten minste een van de twee instellingen dient haar standplaats in een van de vier regio's te hebben, te weten Noord (provincies Groningen, Friesland en Drenthe), Oost (provincies Overijssel en Gelderland), Midden (provincies Flevoland en Utrecht) en Zuid (provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg).

Op grond van artikel 3.44 van de regeling, Festival design, kan aan één instelling subsidie worden verleend die als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod in internationale context heeft, specifiek op het terrein van design.

Op grond van artikel 3.45 van de regeling, Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over, komen drie instellingen in aanmerking voor subsidie. Deze instellingen dienen als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod te hebben op het terrein van ontwerp of beeldende kunst, dan wel binnen een combinatie van de disciplines behorende tot de ontwerpsector of de sector beeldende kunst. Dit moet plaatsvinden in een internationale context en de activiteiten moeten er mede op gericht zijn een platform te bieden voor internationale uitwisseling tussen vakgenoten.

Algemene indruk

Sinds 2021 is er ruimte in de BIS voor vier functies die de ontwerpsector voeden met inspiratie, onderzoek, experiment, (inter)nationale uitwisseling, (publieks)presentaties, kennis en debat. Voor de zeven beschikbare plekken heeft de raad in totaal twaalf subsidieaanvragen beoordeeld.

In de afzonderlijke activiteitenplannen valt het de raad in positieve zin op dat de twaalf aanvragers inhoudelijk veel aandacht hebben voor onderzoekend ontwerp en de bijdrage die ontwerp kan leveren aan het oplossen van maatschappelijke problemen en vraagstukken. De activiteitenplannen bieden een brede waaier aan initiatieven en een rijkdom aan programma's op dit gebied. Tegelijkertijd vindt de raad dat de instellingen meer aandacht aan verdere organisatieontwikkeling en professionalisering zouden kunnen besteden. Daarnaast valt het de raad op dat de instellingen beperkt aandacht hebben voor de naleving van de codes. Met name de implementatie van de Code Diversiteit & Inclusie blijft achter bij de verwachtingen van de raad. In de afgelopen subsidieperiode hebben de instellingen ruimschoots de tijd gehad beleid te ontwikkelen om diversiteit en inclusie te bevorderen ten aanzien van de vier P's van Publiek, Personeel, Programma en Partners. De ontwerpinstellingen hadden op dit terrein meer resultaat kunnen boeken.

Ondersteunende instelling

Nieuwe Instituut heeft als ondersteunende instelling een activiteitenplan ingediend dat de raad positief heeft beoordeeld. In de huidige subsidieperiode wordt de ondersteunende functie eveneens door Nieuwe Instituut ingevuld. De instelling heeft feitelijk twee functies: enerzijds is zij een nationaal museum voor architectuur, ontwerp en digitale cultuur, anderzijds is ze de ondersteunende instelling voor dezelfde disciplines. Het grootste deel van haar activiteiten valt onder de Erfgoedwet. In het activiteitenplan voor de subsidieperiode 2025-2028 heeft Nieuwe Instituut haar BIS-activiteiten duidelijk gescheiden van de rest van haar activiteiten en ondergebracht in het zogenaamde Agentschap, een aparte afdeling binnen de instelling. Deze beleidsmatige duidelijkheid is echter nog niet doorgevoerd in de begroting. De raad is positief over de nieuwe fase waarin de instelling is gekomen.

Nieuwe Instituut toont een grotere zichtbaarheid en betrokkenheid, zowel internationaal, nationaal als lokaal.

Future lab design en technologie

Voor de twee posities binnen de functie Future lab design en technologie zijn drie aanvragen ingediend: door Waag Society (Amsterdam), Next Nature Network (Eindhoven) en SETUP (Utrecht). De twee eerstgenoemde instellingen geven al invulling aan deze functie gedurende de subsidieperiode 2021-2024.

SETUP is een jonge loot aan de stam van de Future labs. De raad waardeert de eigenzinnige positie die de instelling inneemt en haar ambitieuze plannen, maar vindt dat deze onvoldoende concreet zijn uitgewerkt. SETUP voldoet nog onvoldoende aan de criteria voor een Future lab design en technologie, met name aan het criterium met betrekking tot artistiek-inhoudelijke kwaliteit van de programmering en het samenbrengen van relevante partijen binnen de ontwerpsector. De raad adviseert SETUP daarom niet op te nemen in de BIS.

De raad is positief over de aanvragen van Waag Society en Next Nature Network. Waar Waag een publieke en kritische positie inneemt ten aanzien van de invloed van technologische ontwikkelingen op het leven, met name met betrekking tot thema's als privacy, eigen zeggenschap en toegankelijkheid, neemt Next Nature Network een optimistische positie in en verkent hoe technologie het toekomstige leven kan verrijken. De instellingen vullen elkaar aan en bewijzen hun waarde voor zowel de ontwerpsector als het brede maatschappelijke debat.

Festival design

De regeling heeft twee artikelen voor festivals ontwerp: Festival design en Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over. In zijn algemeenheid krijgen alle ontwerpfestivals in de BIS, klein en groot, de gelegenheid zich als cultureel evenement te presenteren. De functie Festival design biedt ruimte aan een platform voor internationale uitwisseling en is een podium voor aanstormend talent. De functie is van grote waarde voor de ontwerpsector. Voor Festival design is één subsidieaanvraag ingediend; door Dutch Design Foundation. De instelling vervult deze BIS-functie ook tijdens de subsidieperiode 2021-2024.

De aanvraag van Dutch Design Foundation is door de raad positief beoordeeld. Deze instelling organiseert een jaarlijks terugkerend internationaal ontwerpfestival, de Dutch Design Week, dat een breed en divers samengesteld publiek bereikt. De Dutch Design Week is in internationaal opzicht een sterk merk dat zich in de huidige beleidsperiode verder heeft geprofessionaliseerd.

Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over

In de BIS is ruimte voor drie Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over. Dit artikel trok zeven subsidieaanvragen, waarvan er drie uit

Rotterdam kwamen: Rotterdamse Dakendagen, Architectuur Instituut Rotterdam (hierna: AIR) en de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (hierna: IABR). Hoewel Rotterdamse Dakendagen en AIR onder het minimumbedrag van dit artikel hebben aangevraagd heeft de raad op verzoek van het ministerie van OCW deze aanvragen toch in behandeling genomen.

De raad heeft waardering voor de plannen van alle aanvragers op dit artikel. Echter, drie van de zeven aanvragen kregen van de raad geen positief oordeel: Rotterdamse Dakendagen, AIR en STRP uit Eindhoven. De plannen voor de subsidieperiode 2025-2028 voldeden onvoldoende aan (een of meer) van de eerste drie algemene beoordelingscriteria. De Rotterdamse Dakendagen en AIR voldoen onvoldoende aan het criterium dat de instelling als kernactiviteit de presentatie moet hebben van actueel of vernieuwend aanbod in een internationale context op het terrein van ontwerp of beeldende kunst. Daarnaast speelt bij AIR mee dat het festival slechts in zeer beperkte mate een platform voor internationale uitwisseling tussen vakgenoten is. Ook STRP voldoet niet voldoende aan dit laatste criterium. De raad adviseert deze instellingen geen subsidie toe te kennen.

De raad heeft de aanvragen van IABR, Planetart, State of Fashion en What Design Can Do positief beoordeeld. De eerste drie instellingen vervullen de functie van Festival Ontwerp, beeldende kunst of cross-over ook tijdens de subsidieperiode 2021-2024. Planetart organiseert jaarlijks in Enschede het (media)kunst, technologie en muziekfestival GOGBOT, State of Fashion organiseert een modebiënnale in Arnhem, IABR organiseert tweejaarlijks een architectuurfestival in Rotterdam en What Design Can Do heeft het voor-nemen jaarlijks een festivalweek over design, innovatie en klimaatactie in Amsterdam te organiseren.

De festivals bieden een divers aanbod, met een verscheidenheid aan disciplines, visies en cross-overs met bijvoorbeeld kunst, design, muziek, performance, technologie, media en architectuur. De festivals bestrijken meerdere dagen tot meerdere weken, organiseren zowel symposia als bijeenkomsten voor vakgenoten en bieden een programmering met presentaties. Ook zijn ze internationaal actief. Vermeldenswaardig is het engagement van de instellingen, hun kritische insteek, de nadruk op de kracht van verbeelding en creativiteit, en de focus op een programmering die sterk is verknoopt met grote maatschappelijke thema's zoals dekolonisatie, klimaatactie en duurzaamheid.

Afweging Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over

Er zijn vier aanvragen voor de functie Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over positief beoordeeld: IABR, State of Fashion, Planetart en What Design Can Do. Omdat er slechts drie plekken in de BIS beschikbaar zijn voor deze functie heeft de raad een afweging moeten maken. IABR, State of Fashion en Planetart worden gekend vanwege de diverse tentoonstellingen van (inter)nationaal aanbod op verschillende plekken in hun vestigingsplaats. Daarnaast organiseren deze festivals debatten, workshops en publicaties om de kennisuitwisseling onder vakgenoten te bevorderen en het algemene

publiek te informeren. De kern van de festivalactiviteiten van What Design Can Do bestaat uit het programma van What Design Can Do Live: een evenement dat de raad typeert als congres waar gerenommeerde (inter) nationale ontwerpers presenteren, waar gedebatteerd wordt en waar workshops worden aangeboden. Er is bij What Design Can Do slechts beperkt sprake van de presentatie van aanbod voor het bredere publiek, al heeft What Design Can Do zich voorgenomen om tussen twee festivallocaties – Pakhuis de Zwijger en Muziekgebouw – op billboards de resultaten van de door haar georganiseerde Challenges te tonen en een markt te organiseren waar makers zich kunnen presenteren. De zeggingskracht van deze presentaties van What Design Can Do is in verhouding laag vergeleken bij de tentoonstellingen van IABR, Planetart en State of Fashion. Ook het bereik is in vergelijking laag. What Design Can Do bereikt 800 tot 1000 fysieke bezoekers, IABR, Planetart en State of Fashion bereiken een veelvoud hiervan. De raad constateert dat IABR, Planetart en State of Fashion zich ten opzichte van What Design Can Do in positieve zin onderscheiden.

Voor de categorie Ontwerp vindt de raad het belangrijk dat de kernactiviteiten van instellingen bijdragen aan een pluriform, breed (inter)disciplinair aanbod. De pluriformiteit binnen de categorie Ontwerp wordt verruimd door in de drie plekken voor Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over ruimte te bieden aan de genres en disciplines mode, techart en architectuur. Hiermee samenhangend streeft de raad naar een goede regionale spreiding van het aanbod. Met festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over in Rotterdam, Arnhem en Enschede concludeert de raad dat binnen de categorie Ontwerp een goede geografische spreiding en een pluriform en kwalitatief hoogwaardig aanbod worden gerealiseerd.

Subsidieverdeling

Zoals in de 'Algemene inleiding' is beschreven hanteert de raad een rekenregel wanneer er een subsidieplafond is voor alle gehonoreerde aanvragen. In de categorie Ontwerp is op twee artikelen sprake van overvraging: Future lab design en technologie, en Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over.

Bij de Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over wordt de rekenregel gehanteerd. Bij Future lab design en technologie is sprake van een uitzondering. Er is een bedrag beschikbaar voor twee instellingen en beide positief geadviseerde instellingen Waag en Next Nature Network hebben meer dan de helft van het subsidieplafond aangevraagd.

Om instellingen er niet op achteruit te laten gaan, adviseert de raad Waag het huidige subsidiebedrag (prijspeil 2023) toe te kennen en Next Nature Network het restant van het budget.